

oorzaak, dat hun oude vader van droefheid en toorn schier bezwijkt: toorn over het feit, dat zij die heer des lands alles omtrent zijn gezin hebben verteld: van zijn jongste, en van die ene, die niet meer was. En waarvoor? Juda tracht zich en zijn broers te verontschuldigen: „Die man vraagde zeer nauw naar ons, en naar onze maagschap” (hoewel we in het verhaal daarvan niets lezen!); en van droefheid, omdat hij nu ook Simeon mist, en genoodzaakt zal zijn, Benjamin mee te geven! Hoe moet die jammer, welke zij met dit alles hun vader aandeden, hen gefolterd hebben; terwijl ze niets konden aanbrenge, dat hem kon troosten. Integendeel, door hun aandringen, telkens weer, Benjamin toch met hen mee te laten gaan, dreeven ze nog te dieper de scherpst-gepunte pijl in zijn harte-wonde.

Voor hun ogen zagen ze de man, die ze toch liefhadden, krimpen van pijn, mee door hun schuld, al durfden ze er niet van reppen; elke dag opnieuw kwelden ze zijn ziel, als ze hun best deden, hem te bewegen zijn jongste, zijn liefste uit handen te geven, en zo hem bloot te stellen aan dodelijk gevaar; hun uiterste best: „Dood twee van mijn zoons!” zegt Ruben; „Ik wil zijn borg zijn, en alle dagen tegen u gezondigd hebben!” zegt Juda. Maar wat geeft dat alles Jacob. Als het er op aankomt, kunnen noch Ruben, noch Juda deze Benjamin redden van de hand van de onderkoning, als hij kwaad wil. En wat verzachting zou het hem zijn, dan twee zoons van Ruben te doden of Ruben buiten zijn gunst te stoten!

Maar ondanks hun pleiten, bleef vader weigeren; toch bleven zij aandringen, want het meegebrachte koren was reeds opgeteerd, en hun vee en hun kinderen en zij zelf leden honger. Zij moesten den weg. Het kon niet langer worden uitgesteld!

Of ze graag de tweede reis naar Egypte ondernamen? Wij weten beter. Ze zagen er al even sterk tegen op als vader Jacob zelf; hoewel ze het niet zeiden. Zouden ze Simeon mee terug krijgen? En Benjamin? En wat is het met dat geld? En dat bloed van Jozef bleef nog roepen om wraak! En God was nog met hen bezig! Zij zelf vreesden het ergste!

Zeker, het gaf hun enige verlichting, toen zij dan toch eindelijk mochten vertrekken: met een rijk geschenk voor die harde heer; met dubbel geld in hun zakken, en met de bede van hun vader: „God, de Almachtige, geve u barmhartigheid voor het aangezicht diens mans, dat hij uw oudere broeder en Benjamin met u late gaan. En mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben, zo ben ik beroofd!”

Maar ja, zou dat gebed verhoord worden? Was die God, de Almachtige, hun niet, vanwege hun zonde aan Jozef, een wreker geworden? En zou het slot van Jacobs afscheidswaard niet meer kans hebben in vervulling te gaan: „straks van al zijn kinderen beroofd! en zij allen, op z'n best nog, slaven!”

Zeker, het was hun een kleine opluchting, toen zij eindelijk de reis konden aanvaarden. Maar nauwelijks hadden ze de tenten, met haar bewoners, en de kudden, achter zich, of de vrees kreeg weer de overhand. Wat stond hun te wachten?

Het begin haarde hun al direct zorg, toen ze gedirigeerd werden rechtstreeks naar het huis van de onderkoning! „Toen vreesden ze!” De goddeloze vliedt, waar geen vervolger is! De goddeloze vrees, waar geen gevaar is! Zou het nu toch werkelijkheid worden, dat het erge, waarop hun vader in zijn laatste woor-

den had gezinspeeld: „Als ik van kinderen beroofd ben!” Zij allen slaven?! Hun angstige voorgevoelens doen hen hun schroom overwinnen; en geven hun vrijmoedigheid om dan zich vrij te pleiten van iets, waarvan ze nog niet eens beschuldigd waren, en waaraan zij ook geen schuld hadden. En dan klaart ineens de lucht op. De hofbeambte, die hen helpt, is een en al vriendelijkheid; spreekt zelfs vrome woorden: „Uw God en de God uws vaders heeft u een schat in uw zakken gegeven”. (Alsof zij zelf niet wisten, dat zij van die God niet veel goeds hadden te wachten; wel het tegendeel!). Simeon wordt tot hen uitgebracht. Zij worden als voorname gasten behandeld, en als dan eindelijk de onderkoning zelf verschijnt, en zij zich diep voor hem neerbuigen, spreekt hij helemaal niet meer over „versplanders”, ook niet over gestolen geld, maar spreekt bijna als hunner een: vriendelijk, meellevend, als ware hij bij hen te zien. Wat van dat alles te denken! Neen, het gaat tot nu toe boven verwach-

ting goed. Maar recht rustig zijn ze nog niet.

Dan wordt de maaltijd aangericht: voor de onderkoning afzonderlijk, voor de Egyptenaren afzonderlijk; voor hen afzonderlijk. Maar waar ze het meest van opkijken en wat bij hen weer allerlei vragen doet rijzen, dat is het feit, dat aan de broers hun plaatsen worden aangewezen naar hun leeftijd: eerst Ruben, dan Simeon, vervolgens Levi enz.; het laatst Benjamin. Wat heeft dat allemaal te betekenen! Wat zit daar achter? Waarom krijgt Benjamin vijfmaal zoveel als elk der anderen? Wel ondervinden zij, dat de wijn het hart des menschen vrolijk maakt; wel gebeurt er, tijdens het verblijf aan het hof en bij hun vertrek niets dat hen ongerust zou behoeven te maken, zodat ze welgemeed de terugreis konden aanvaarden; wel gaan Simeon en Benjamin mee — vóór zij thuis zijn, durven ze echter niet te roemen. Er zijn nog te veel vragen onbeantwoord; en — nog steeds die onbeleden zonde, die om wraak roept!

HUISMAN.

KONING JOSIA VAN JUDA (II)

POP. WETENSCH. SCHETSEN

3. GODS WOORD OVER JOSIA'S REFORMEREN.

a. We keren weer terug tot Josia. We hoorden het: op zijn 16e jaar begint Josia tegen alle menselijke verwachting in de God van zijn vader David te zoeken. En dan blijven de vruchten niet uit. Vier jaar later begint hij met de opruiming van de afgoderij in Juda. We krijgen de indruk, dat hij dat wegruimen voorzichtig aanpakt. Dat moet ons niet verwonderen. De grote meerderheidspartij is pro-assyrisch en wil dus de assyrische eredienst en cultuur behouden! U kunt daarover meer lezen in de Korte Verklaring op 2 Kron. 34, bladz. 367 v.v. Josia moet nog even oppassen met het in gevaar brengen van de vrede met Assyrië! Maar: er is een begin!

Ik wil daarbij op twee dingen met nadruk wijzen. In de eerste plaats hierop, dat het zoeken van de HERE altijd vruchten moet dragen in de goede werken. De jonge Josia beseft het blijkbaar, dat het zoeken en dienen van de HERE betekenis heeft voor zijn koninklijke ambtsbediening. Met andere woorden: deze man wil geen personalistische vroomheid, welke zich terugtrekt in „het heiligdom der ziel”, om het brede leven maar aan de verrotting over te laten. Persoonlijk geloof betekent altijd de reformatie van het leven. Evenwel, ik moet hierbij dadelijk een tweede opmerking maken. We lezen, dat Josia zijn reformatische arbeid uitstrekt tot in het land der tien stammen, het voormalige rijk Israël. Dat was, gelijk we reeds zagen, assyrisch bezit. Hij waagt het dus om Assyrië tegen te treden. Daarvoor kan hij een nationaal motief en een oud nationaal ideaal aanvoeren. En wel dit: hij wil het rijk van David en Salomo herstellen! En zo kan hij de Judeërs op zijn hand meekrijgen. Was dat „ideaal” om de grenzen van Davids rijk te herstellen een voor God verantwoord streven? Ik meen, dat er geen Schriftgegevens tegen aangevoerd kunnen worden. Het zal naar luid van het Woord des HEREN blijven gaan om héél Israël. Daarvan hadden ook profeten als Jesaja, vóór de tijd van Josia, geprofeeteerd. Alleen maar: die eendheid moet worden gezocht in geloof en niet uit politieke kansberekening! En we zullen het straks nog

zien, dat er voor Josia een groot gevaar in school. En ik durf wel het vermoeden uitspreken, dat er in die jonge tijd van Josia wel een politiek en nationaal belang en doel daarin domineerde. En dat wel uit oorzaak van het feit, dat Josia nog niet aan het reformeren was naar het Woord Gods! Uit het feit immers, dat pas later het wetboek in de tempel wordt gevonden en Josia zich over de inhoud daarvan verbaast en tegelijk ontsteld is over wat de HERE hem en gans Juda daarin zegt, blijkt wel, dat het Woord Gods in die dagen in Juda was vergeten en ook onbekend. Men wist niet eens meer, dat er wetsrollen waren, dat er een geschreven Woord Gods was! Josia's reformatie was eigenlijk nog maar restauratie.

Reformatie is herstel en vernieuwing en bekering naar het Woord Gods, restauratie is herstel en vernieuwing zonder bekering om de oude toestand van vroeger te herstellen. Josia heeft in die jaren vóór het hervinden van het wetboek méér op het oog een herstel van de toestand onder voorvader David. Dus wel een zoeken van de HERE, maar genormeerd aan wat hem in David voor ogen stond en niet genormeerd aan het eigen Woord Gods, dat hem immers blijkbaar onbekend was.

Dat verschil tussen reformatie en restauratie moeten we altijd goed voor ogen hebben, juist in de kerk, ook vandaag! Reformatie is het zoeken van de HERE in dagelijkse bekering en diensgevolge het zoeken van de vernieuwing van de levenshouding en de levensvormen, ook in de eredienst en in de organisatie van het leven, overeenkomstig het Woord des HEREN. Restauratie echter is het herstel van het leven naar vorm en inhoud zoeken overeenkomstig de levensvormen en levenshouding in een voorafgaande periode van bloei, zonder dat het Woord des HEREN daarbij te pas komt of beslissend is. Bij Josia dreigde restauratie (en geen reformatie) van de kerk. Er zijn er ook vandaag onder ons, die menen, dat de vrijmaking verzand in restauratie in plaats van door te werken in reformatie. En dan voeren ze als motief aan: herstel van de organisaties in het sociale en politieke enz. is niets anders dan restauratie!

Ik wil echter opmerken: dat ligt er maar aan! We

langer hoe meer opschuiven in onze richting, zijn er nog velen, die in de ure des gevaars achterom zien naar hetgeen op gereformeerd erf eer menselijke autoriteit dan den dienst van God zou kunnen aantasten. Dit was althans onze gewaarwording bij kennisneming van dit — helaas eerst vóór enkele maanden ons toegezonden — boek, waarover reeds veel was gezegd en geschreven.

Met den auteur kunnen wij verschillen, misschien t.a.v. een gewichtige centrale kwestie, wij kunnen het soms roekeloos trekken van consequenties en het doordraven van misverstanden (vgl. b.v. Ons Politieum van Mei/Juni 1951) afkeuren, wij kunnen aanbevelen om toch vooral dieper in te dringen in de moeilijke vragen, die de „wet der zonde” ons voorlegt, zulks alles neemt niet weg, dat, indien wij met onbevengene christelijke overtuiging het boek openstaan, de totaalindruk een verblijdende moet zijn.

Met waardigheid en hefde voor het oude beginsel heeft de schrijver van de Standaard-Zaterdagavond-artikelen zich aan het werk gezet om uit den schat zijner belezenheid nog eens het gereformeerde volk tot den strijd, waarin hij zelf zijn beste jaren gediend heeft, aan te vuren.

Zeker, wij betreuren de separatie van het Gereformeerd Politiek Verbond, ons de realiteit van het waarschuwend woord van onzen Hoofdredacteur voor oogen brengende, dat God de door menselijke willekeur gestagen scherven tot het laatste gruis aan stukken zal slaan. Maar dit kan niet wegnemen, dat wij bij zooveel gevaren in engeren kring het naar het grondmotief gericht en door de woorden der Heilige Schrift gestaafde getuigenis van ons oud medelid met dankbaarheid begroeten.

Reeds lezing van de schoone bladzijde (158) over de werkelijke betekenis van de macht, kan ons ervan overtuigen, dat het slechts de oude en na veel ondervinding verdiepte bezieling is die hier spreekt.

Het voorop stellen van het — overigens met gangbare theorieën over een neutraal gehandhaafd mandaat strijdige — regnum Christi (blz. 78), van de kerk als

eerste openbaring daarvan in de afvallige wereld (blz. 222) kan slechts onze hartelijke instemming hebben. Wie meent met een onbegrepen leer der soevereiniteit in eigen kring zich te kunnen onttrekken aan de hier liggende pijnlijke problemen, schiet niet minder tekort dan het kerkelijk universalisme, waartegen hij wil optreden.

Wat nu de schrijver van Tenzij op blz. 87 over verbond en kerk opmerkt, heeft met zulk kerkelijk universalisme niets van doen, gelijk ons o.m. het verhandelde op blz. 189 in positieven, zin onderwijst.”

Na enige kritiek besluit Prof. Mekkes zijn recensie aldus:

„Bijzonder erkentelijk zijn wij den Heer Zijlstra voor twee ernstige waarschuwingen, resp. blz. 399 en 427, met betrekking tot de handhaving van het waarachtig staatsgezag tegenover het ook onze geleerden bedreigend syndicalisme, en tegen het opdringen der de volksvrijheden bedreigende partij-elliten. Met hem zijn wij van oordeel, dat hierop de waakzaamheid der christelijk politieke partijen voorhands in de eerste plaats gericht behoort te zijn.

Moge hij alle afkeer van menselijke „stelsels” (ook de W. der W. wenscht geen wijsbegeerte aan het leven (blz. 396) ten grondslag gelegd te zien!) de auteur van dit zoo christelijk waarschuwend boek mede door middel van den kring, waarin hij thans meent te moeten arbeiden, het zijne bijdragen tot dieper en reëler bezinning op de problemen der christelijke politiek dan Protestantsch Nederland in het algemeen tot heden heeft kunnen opbrengen.”

Ik vermoed, dat ieder, die deze twee uitspraken naast elkaar legt en overweegt daar evenmin raad mee weet als ik.

Wie deze elkaar zo lijnrecht tegensprekende oordelen vergelijkt en in hun achtergronden tracht te pellen staat voor een raadsel.

Natuurlijk, men kan denken aan allerlei persoonlijke narigheid. En psychologen beginnen misschien te praten over ressentiment en rancune; het zich heenwerken over een boos geweten; het explosief reageren bij de eerste de beste gelegenheid om een verdrongen haat- of spijtgevoel lucht te geven enz. Maar dergelijke onderstellingen zijn inferieur. Men mag daaraan geen voet geven.

Maar als men tot geen prijs die weg op wil, dan komt juist met alle klem de vraag op ons af: waarmee hebben we in dit wonderlijk tegenstrijdige geschied, in dat lijnrecht tegenover elkaar staande beoordelen van precies hetzelfde dan toch te doen? Is hier geestelijke verwarving, verblinding? Is dit een, ondanks — of ook dank zij — zichzelf, denken en oordelen in kringetjes-categorieën? Is het een openbaring van een niet werkelijk en zakelijk gelovig staan voor wat men zegt te belijden? Is hier toch weer „Real-politik”?

Hoe dit ook zij: Het gesignaleerde verschijnsel is afschuwelijk. Het is ook het allerbeste middel om de zenuw van een geestelijke beweging door te snijden. Het is tevens een probaat middel om de werkelijk principiële vorming van de jeugd grondig te vernielen. En zonder enige twijfel: dit tegen elkaar inspreken, dit vervloeken door de een van wat is een bij uitstek betreurenswaardig verschijnsel, dit is inderdaad een symptoom van de neergang van het Calvinisme, van z'n inzinking en zelfverminking. Wat kan men verwachten van een stroming, een beweging, een organisatie, een partij, die de bronnen van haar kracht, die echte Geestverwanten en vijanden niet meer weet te onderscheiden? Die niet meer kan oordelen over wat antirevolutionair of reactionair is?

C. V.

moeten immer kan gelegerend is: le-Schrift alle nisatie van vroeger gro

b. We ko mooiste pu het tempel priesters bl Maar konin Gods hoort voorgeleze 28, waar moet kom van Gods g dadelijk een heeft ontd staat gedre haast verle des HERE hetgeen tew dagen reeds gaat met J stituut ove leen: om J dagen nog

Nu blijkt dat in één ganger, di uitgesteld. het heden komen moe verlicht da van af, of vaarden. D in de Sch godvrezend ger in de oordeel de Amos, hoo der Gods nog ruimt geduld des zegre en s ons wel aan indruk, dat den. Zie d vermag! W denken. We achtige vr volk. De of één me HERE aan derland! E

c. Intuss des geloofe beginnen m de HERE dood? Dan feteerden Leest u m knechten C worden w sia omringt zegt de HE onherroepe

We zouc denkt: „Al formatorise ren om er te behoude ren af te dan zal ik onder zulk matie van werken in beproeving komen? A vaderland gaande ref maken?

En zie des HERE zeggung, g prediken, w en het vol als nooit t daan? Wa door beke zodat Hij den, om c Ik geloof voor vind 2 Kon. 23 keerde zie die ontvla waarmee I zeide: Ook zoals Ik I deze stad Ik gezegd woorden: Jeremia es formatie I